ARŞAVIR ACTERIAN – A FORM OF RETERRITORIALIZATION OF THE IDENTITY

Maria Epatov
PhD. student, „Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: Identity becomes an increasingly fluid concept in the 21st century. The need to accept the Self and the Other is the problem that haunts the writings of Arşavir Acterian, whose portrait can be depicted in his writings published in the twentieth century. The present paper aims to analyze the course of Arşavir Acterian's becoming, from the shattered intellectual being, belonging to the Generation '27, to the hidden intellectual of the communist period, when he assumes his Armenian identity.

Keywords: Arşavir Acterian, Identity, Alterity, Armenian, diary.

Analiza conceptului de identitate presupune stabilirea criteriilor care definesc conceptul pus în discuţie, în general. Trebuie să admitem faptul că identitatea răspunde atît nevoii de unitate, cît şi nevoii de diferenţă, fiind un raport de similitudine, de identificare cu membrii unei comunităţi. În acelaşi timp, identitatea poate fi definită şi ca un raport de diferenţiere între individ şi ceilalţi, fiind „o oscilare permanentă între alteritatea radicală şi similaritatea totală"[Cormoş, 2011: p. 52]. Aşadar, identitatea este un proces complex, care presupune atît o generalizare, cît şi o diferenţiere. De asemenea, trebuie notat faptul că identitatea, de multe ori, cu precădere în ultima sută de ani, este un concept fluid, transformabil, în funcţie de contextul istoric, social, profesional, personal.

Care sunt factorii care generează sentimentul de apartenenţă identitară? Cum se construieşte imaginea de sine în raport cu cea a apartenenţei la o naţiune? Identitatea naţională se construieşte pe baza memoriei şi a istoriei comune, precum şi a existenţei unor proiecte politice împărtăşite, dacă discutăm la modul general. Particularizînd, Mălina Ciocea [Ciocea, 2009] afirmă că naţiunea este construită în jurul unui miez valoric, care cuprinde tradiţii, aspiraţii, viziuni comune, avînd caracter etnic, lingvistic şi teritorial. Să fie vorba despre identitate naţională sau, de fapt, este o identitate culturală? Tindem să credem că factorii enumeraţi sunt cei care contribuie la stabilirea identităţii culturale, care transcende factorul naţional. În contextul globalizării, identitatea asumată devine o formă de resemantizare, de permanentă refacere a hărţii interioare.

Înţelegerea şi funcţionarea conceptului de identitate devin imposibile în absenţa alterităţii. Asumarea unei identităţi, în cele mai multe cazuri, se face prin negare sau prin opoziţie faţă de ceva. Astfel, individul se defineşte prin negarea a ceea ce nu este sau prin opoziţie cu ceva existent. În general, reprezentarea identităţii se face prin apelul la dihotomia similitudine/diferenţă.

Pornind de la dihotomia *identitate atribuită – identitate resimţită*, identitatea unui scriitor se construieşte în funcţie de raportul ce se stabileşte între lumea exterioară (identitatea atribuită) şi lumea interioară (identitatea resimţită). Cazul scriitorilor aparţinînd unei etnii minoritare este elocvent, în cazul acestora existînd o permanentă pendulare între dorinţa de a fi la fel cu majoritatea, de a-şi accepta identitatea atribuită, şi dorinţa de a fi altfel, de a-şi manifesta identitatea resimţită. Deteritorializarea teoretizată de Gilles Deleuze şi Felix Guattari [Deleuze, Guattari, 2007] devine o formă de revoltă împotriva convenţiilor majorităţii, de reafirmare a unicităţii, astfel încît conceptul de *minor* devine sinonim cu *altfel*

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)

decît majoritatea, în acord cu ideile postulate de Guy Scarpetta [Scarpetta, 1997], pentru care orice scriitor este minoritar, dezrădăcinat de la modelul majoritar, creîndu-şi o identitate şi o realitate proprie, în şi prin care îşi exprimă unicitatea.

Dacă privim lucrurile din perspectiva raportului *Eu – Celălalt*, constatăm reflectarea inerentă a nevoii generale a Sinelui de *Celălalt*. Ştefan Aug. Doinaş observă faptul că „întîlnirea cu Celălalt este proba de foc a existenţei noastre" [Doinaş, 2002/nr.1-7: p. 9], astfel încît *Eul* nu există, nu se poate defini în absenţa *Celuilalt*. Eul se afirmă prin diferenţiere, atît faţă de *Celălalt*, cît şi faţă de sine însuşi, dat fiind faptul că fiinţa umană evoluează constant, astfel încît se dezvoltă o alteritate interioară, în permanentă schimbare în funcţie de factorul temporal: Eu cel de azi nu este egal cu cel de ieri sau, poate, cu cel de mîine, astfel încît definiţia Eului nu este Unu, ci o sumă de Unu, o pluralitate; identitatea fiinţei se construieşte din fragmente ale alterităţii interioare. Incapacitatea de a admite alteritatea interioară înseamnă neacceptarea evoluţiei, stagnare, suspendare identitară. „Conştiinţa de sine se formează prin impresia că fiecare dintre noi este *altul* şi *altfel* decît celălalt" [Doinaş, 2002/nr.1-7: 25], afirmă Ştefan Aug. Doinaş, subliinind complexitatea raportului cu alteritatea; *Eu* şi *Celălalt* coexistă, specificul şi diferenţa, de asemenea, fiind, de fapt, o afirmare a existenţei ambilor. Astfel, identitatea este garantată de alteritate.

Cazul scriitorilor aparţinînd unor etnii minoritare este analizat de Gilles Deleuze şi Felix Guattari, care constată faptul că identitatea scriitorilor sus-numiţi este precum un rizom, caracterizat prin „linii de articulare şi de segmentaritate, straturi, teritorialităţi; dar şi linii de fugă, mişcări de deteritorializare şi de destratificare"[Deleuze, Guattari, 2013: 8], urmate de *reteritorializare*, se referă la schimbarea perspectivei, la resemantizare, la (re)crearea unei noi identităţi. Exemplu oferit de Deleuze şi Guattari se referă la situaţia din Imperiul Habsburgic: „descompunerea şi prăbuşirea imperiului dublează criza, acentuează pretutindeni mişcările de deteritorializare şi provoacă reteritorializări complicate, arhaizante, mitice sau simboliste" [Deleuze, Guattari, 2007: 43]. *Deteritorializarea*, creată prin sărăcirea limbajului, deci a formei, are drept etapă următoare reteritorializarea, care se concentrează asupra semnificaţiei, deci a conţinutului.

O altă întrebare care se ridică pe parcursul demersului nostru este: cum influenţează fenomenul aculturaţiei construirea identităţii scriitorilor care aparţin unei etnii minoritare?

Aculturaţia este unul dintre factorii omniprezenţi în spaţiul cultural şi social, influenţînd evoluţia individuală şi colectivă a societăţii umane. Termenul, introdus încă din 1880 de J.W.Powel, se referă la schimbarea modelelor comportamentale şi mentale ale unei culturi care interacţionează cu o altă cultură şi nu trebuie confundat cu asimilarea culturală. Aculturaţia înseamnă adaptare la noile modele societale şi culturale, fiind, în cele din urmă, o formă de evoluţie şi de supravieţuire. Dintre cele trei tipuri de aculturaţie identificate de Sabina Adina Luca [Luca, 2010] cea *spontană*,liberă, care se manifestă la contactul liber, firesc dintre două culturi, este cea care influenţează decisiv destinul scriitorului Arşavir Acterian.

Arşavir Acterian (1907-1997) este un scriitor român de origine armeană, a cărui istorie personală devine o parte a marii istorii a secolului al XX-lea, pe care o redă, în manieră subiectivă, trecută prin filtrul personal al paginilor de jurnal. Existenţa lui Arşavir Acterian se leagă indisolubil de destinul scriitorilor aparţinînd generaţiei 27, scriitorul armean fiind prieten intim cu nume precum Eugen Ionescu sau Emil Cioran, ale căror figuri transpar din paginile jurnalului, creionînd portretul unei epoci dominate de căutarea Absolutului, căreia însuşi Arşavir Acterian îi cade pradă.

„O generaţie este o grupare socială bio-psiho-isotrică, în care predomină oamenii de aceeaşi vîrstă, care semanifestă simultan, spontan, cu conştiinţa solidarităţii lor de vîrstă"[Vulcănescu, 2004: 61], afirmă Mircea Vulcănescu, cel care îl include pe Arşavir Acterian în *generaţia tînără*, alături de Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran, a cărei

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)

misiune presupunea, pe de o parte, asigurarea unității sufletești a românilor, pe de altă parte, exprimarea în forme universale a sufletului românesc. Așadar, generația tînără avea o misiune greu de îndeplinit: formarea unei conștiințe naționale care să asigure, în fapt, intrarea în universalitate. Trăsăturile generației subsumează principalele procupări ale tinerilor intelectuali aflați în căutarea unei identități care să le asigure detașarea de trecut și intrarea într-un prezent european: setea de experiență, autenticitatea, spiritualitatea, tensiunea dramatică, care, de fapt, va provoca criza, ale cărei repercursiuni se vor resimți de-a lungul următoarelor generații.

Opțiunea de a scrie jurnal este o consecință a apartenenței la tînăra generație '27. Fiind un tip de scriere care valorifică trăitul, prin suprapunerea aproape perfectă a timpului trăirii cu cel al mărturisirii [Simion, 2001: 95], jurnalul mizează pe sinceritatea notațiilor, autenticitatea fiind o consecință de natură estetică, mai mult decît etică. Autorul jurnalului urmărește notarea cu acuratețe a propriilor senzații, trăiri, emoții față de realitate, autenticitatea sentimentelor prevalînd asupra autenticității evenimentelor, ceea ce duce la formarea, în palimpsestul notațiilor, a imaginii scriitorului, a cărui personalitate transpare dincolo de cuvinte și evenimente, întrucît, în jurnal, „*eul profund* și *eul biografic* se suprapun perfect" [Simion, 2001: 187].

Trăsăturile generației 27 își găsesc forma de manifestare perfectă în paginile jurnalului, căci jurnalul presupune notarea experiențelor, avînd în vedere, dincolo de alte criterii, respectarea principilor calendarității, cotidianității și a regularității. Jurnalul este o formă de confesiune în care timpul și spațiul interioare se suprapun peste realitatea exterioară, pe care o re-creează în pagini pline de notații fragmentare care se transformă în ficțiune involuntară. Dincolo de imaginea realității, „jurnalul va cuprinde, prin urmare, și un produs suplimentar, o suprarealitate provenită din tensiunea scrisului" [Mihăieș, 2005: 91] și dincolo de această suprarealitate, se va decela autoportretul scriitorului, emițător și receptor, într-o primă fază, al propriului text. Așadar, jurnalul devine „o oglindă involuntară a eului. Adică forma cea mai complexă de autocunoaștere" [Mihăieș, 2005: 127].

Criza, specifică generației 27, reflectă, în fond, o criză generală a modernității, care „pune sub semnul întrebării identitatea culturală a colectivităților, precum și identitatea subiectivă a indivizilor" [Le Rider, 1995: 39]. Sentimentul acut de criză generează o re-construcție identitară, prin care scriitorul de jurnal, privilegiat al literelor, alege maniera în care se prezintă în fața cititorilor săi, construindu-și o nouă identitate prin narațiune, intrînd în spațiul autoficțiunii.

Aflat în căutarea Absolutului, alături de cogenerii săi, Arșavir Acterian se autoanalizează cu obiectivitate, conștientizînd că esența jurnalului „cuprinde mărturisirea brută și brutală a ceea ce faci, gîndești, simți" [Acterian, 2008 (Jurnal): 107], pe cînd literatura „poate intensifica și amplifica viziuni, poate statornici o gîndire, poate modela și zugrăvi un suflet" [14, p. 125], precum și „poate alina suferința unpr singuratici, poate mîngîia pe cei neliniștiți, poate delecta pe cei plictisiți" [Acterian, 2008: 125]. Opțiunea pentru jurnal ține de dorința de a găsi forma perfectă a sincerității, al cărei rezultat nu poate fi decît autenticitatea, spre care tind membrii generației sale. Autorul însuși se raliază principiului onestității enunțat anterior de Camil Petrescu, pentru care singura formă recunoscută de onestitate este exprimarea la persoana I. Arșavir Acterian pune pe primul loc sinceritatea, acesta fiind unicul criteriu urmărit în redarea realității în paginile jurnalului: „ceea ce urmăresc e să fiu sincer, indiferent dacă mă prezint sau nu corect, frumos, stîngaci, prost, incult sau pedant" [Acterian, 2008 (Jurnal): 107]. Și totuși, scriitorul este conștient de imposibilitatea de a surprinde cu acuratețe cele mai infime nuanțe ale realității, întrucît funcția sa diaristică, de fapt, constă în înregistrarea calendaristică a faptelor, pe cînd, după cum singur mărturisește, „esențialul stă în ce omit să notez" [Acterian, 2008 (Jurnal): 157]. Paradoxală viziune, avînd în vedere faptul că ceea ce scriitorul urmărește este sinceritatea. Să

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)

fie, oare, camuflată intenţia literaturităţii? Să fie, oare, scriitorul conştient de faptul că alunecă în autoficţionalizare? Ipoteze posibile, dată fiind mărturisirea intenţiei, mai mult sau mai puţin ascunse, de a-şi vedea opera publicată: „Gîndesc dacă mizeriile mele pot să intereseze şi dacă deci sunt publicabile. Căci, în deplină sinceritate, îmi dau seama că tot cu această intenţie (camuflată poate) scriu" [Acterian, 2008: 139].

În 1932, Arşavir Acterian se declară a fi apolitic, întărindu-şi afirmaţia printr-o observaţie dură la adresa pretenţiilor politice ale epocii: „Om de dreapta? Om de stînga? Etichete care nu-mi spun nimic. Oroare politică." [Acterian, 2008 (Jurnal): 122]. Prins în lupta dintre generaţii, Arşavir Acterian preferă să-şi păstreze neutralitatea, reuşind astfel să-şi păstreze prietenii, Emil Cioran şi Eugen Ionescu, cei care îi vor fi mereu alături, dincolo de timp şi spaţiu, dincolo de succesiunea regimurilor politice, argumentul său principal fiind că ortodoxia şi naţionalismul nu sunt două concepte în relaţie de opoziţie. De altfel, în această fază a existenţei sale, armenitatea nu constituie o preocupare, ba chiar dimpotrivă, scriitorul pare să se dezică de condiţia sa de armean: „Rude, rude. Viaţa mea reală nu se leagă cu a lor prin nimic. Nu te simţi legat decît de oamenii cu care ţi-ai împletit preocupările, sentimentele, gîndurile. Viaţa mea nu s-a încrucişat decît, poate, printr-un trecut pe care-l ignor cu viaţa rudelor mele." [Acterian, 2008 (Jurnal): 125], notează la 2 decembrie 1932. Dezicerea de armenitate echivalează cu identificarea scriitorului cu preceptele generaţiei sale, ralierea la misiunea de a crea un spirit naţional prevalînd asupra afirmării etnicităţii sale minoritare, în acord cu dezideratele epocii, în care minoritarii, de orice fel, sut dezavuaţi.

Perioada comunistă marchează începutul unui destin zbuciumat, între libertate şi detenţie. Scriitorul optează să nu includă în paginile sale momentele de detenţie, astfel că lipsesc perioade lungi, care se suprapun anilor petrecuţi la Jilava, Aiud sau la Canal. În această etapă a existenţei, preocupările lui Arşavir Acterian ţin de latura spirituală a vieţii sale interioare. Absolutul pare să ia forma divinităţii, spre care acum aspiră scriitorul, după cum mărturiseşte în 1968: „socotind cel mai sublim ideal al omului topirea, pierderea în divinitate, identificarea cu Dumnezeu" [Acterian, 2008 (Jurnal): 172]. Imaginea autoritară a tînărului Arşavir, animat de încrederea în forţele generaţiei sale, este înlocuită de cea a unui Arşavir umil, apăsat de greutatea dispariţiei surorii sale, Jeni, conştient de puterea inefabilă a cuvintelor: „nu cu gîndul de a publica (mută-ţi gîndul dacă l-ai avut) am scris, ci poate ca să-mi dau mie însumi aere de scriitor. Joc al unei slăbiciuni? Vanitate?" [Acterian, 2008 (Jurnal): 180]. Este evidentă maturizarea scriitorului, care se îndepărtează de imaginea tinereţii, ale cărei opţiuni încearcă să le explice acum prin prisma eşecului găsirii absolutului, eşec nu doar personal, ci şi al generaţiei sale. Tonul scriitorului devine umil şi, pe alocuri, poetic: „politica nu constituie pentru mine un ideal, ci o păcăleală, şi dacă m-am lăsat o vreme prins în mrejele ei, am făcut-o din disperare, pentru că falimentasem în experienţa Absolutului" [Acterian, 2008 (Jurnal): 234]; „ Poate că destinul, care mi se pare uneori a fi fost meşter şi persecutor cu mine, dar nu şi fără vina mea, n-a făcut de fapt decît să-mi ateste limita posibilităţilor şi neputinţa creatoare" [Acterian, 2008 (Jurnal): 260].

Perioada 1969 – 1970 e momentul în care scriitorul îşi afirmă afiliaţia la armenitate: „Pentru prima oară am fost cu adevărat mîndru cu armenia mea" [Acterian, 2008 (Jurnal): 247], cu prilejul concertului violonistului Ruben Agaronian. Este începutul reconcilierii declarate cu propria fiinţă interioară, marcată de apartenenţa la un popor greu încercat, al cărui destin va fi de acum prezent în paginile jurnalului sau ale scrierilor memorialistice ale lui Arşavir Acterian. Tăcerea păstrată în privinţa armenităţii sale pînă în 1970 este înlocuită de ample pagini în care prezintă istoria zbuciumată a armenilor, figuri proeminente ale comunităţii armeneşti din România sau scriitori români de origine armeană.

Într-o notaţie din 1 septembrie 1972 Arşavir Acterian face observaţii, într-o manieră aproape autojustificativă, despre destinul comunităţii armene din România, prezentă încă din secolul al XIV-lea, evidenţiind despre armenii că „fără să-şi piardă propriile caractere, se

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)

căznesc să se identifice cu masa compactă autentic românească" [Acterian, 2008 (Jurnal): 324]. Să fie aceasta o definiție personalizată a aculturației? Sau o mărturisire a vinei, niciodată enunțată, de a nu-și fi cultivat armenitatea? De altfel, scriitorul însuși mărturisește în *Jurnal în căutarea lui Dumnezeu* că „adevărul, dreptatea, frumosul, binele, revelația" [Acterian, 2008: 116] – adevăratele valori ale umanității – se pot cunoaște și într-o limbă de împrumut, nu doar în cea a strămoșilor.

Odată cu trecerea timpului, notațiile devin din ce în ce mai precise și mai subiective; la 18 aprilie1982, Arșavir Acterian scrie că, încă din secolele XIII – XIV, armenii „s-au asimilat purtînd doar o umbră de nume armenești. Cei veniți pe la începutul secolului al XX-lea – alungați din străvechea lor țară de turbăciunea și ferocitatea ucigătoare a turcilor – au emigrat în ultimul timp" [Acterian, 2008 (Jurnal): 432], iar la 12 iulie 1989, scrie despre genocidul armenenesc, atunci cînd își amintește de relocarea familiei sale la Țăndărei: „Asta din cauză că, în Primul Război Mondial, am fugit de turcii care căsăpiseră în 1915 un milion și jumătate de armeni" [Acterian, 2008 (Jurnal): 511].

În volumul *Jurnal în căutarea lui Dumnezeu* există numeroase referiri la situația Armeniei: în 1988, sub impresia tragediei provocate de cutremurul de la Spitak, Arșavir Acterian scrie: „mă îngrozesc ororile ce s-au petrecut într-o clipită în Armenia și destinul fioros care nu încetează și să prigonească și să apese poporul ce mi-a dat naștere – înțepenesc în spaimă și uimire" [Acterian, 1994: 194-195]. Volumul menționat cuprinde observații despre istoria întunecată a începutului de secol XX: „La începutul acestui veac (sinistru din multe puncte de vedere), la 1915 – ba chiar și mai devreme – a fost odiosul genocid (pe care turcii nu vor să-l recunoască) – căsăpirea unui milion și jumătate de armeni" [Acterian, 1994: 195] sau despre situația încă nerezolvată a regiunii Nagorno-Karabagh, în care azerii „s-au asmuțit asupra unui teritoriu locuit din moși- strămoși, în proporție de 80%, de armeni" [Acterian, 1994: 195].

Notațiile despre armenitate continuă; scriitorul, aflat într-o poziție conciliantă, remarcă divergențele de ordin religios, cărora le găsește o explicație, cu prilejul sărbătorilor pascale din aprilie 1982: „Am fost la Înviere la biserica armenească.[…] Nu știu care e rațiunea acestor contradicții între creștini, fiecare tagmă considerînd că dreapta tradiție e de partea ei." [Acterian, 2008 (Jurnal): 431]. În 1985, atitudinea sa conciliantă se reflectă în mărturisirea despre relația cu România: „Și deși armean de origine, sunt născut în România, țara mea […] țară care mi-e dragă chiar și așa, cu toate greutățile prin care trece" [Acterian, 2008 (Jurnal): 469].

În volumul *Privilegiați și năpăstuiți*, apărut în 1992, deja într-o perioadă de libertare de expresie, Arșavir Acterian evocă, cu nostalgie, momente din copilărie, pe care le asociază cu armenitatea; despre casa copilăriei, își amintește că „era mai tot timpul plină de musafiri. Se bea, se fuma, se cîntau tot felul de melodii turcești" [Acterian, 1992: 7], iar despre diminețile de duminică, aflăm că erau asociate cu mersul la Biserica armenească: „era un fel de loc de întîlnire al armenilor din oraș, acolo unde se puneau la cale cu o pasiune caracteristică sufletului armenesc și gospodăria bisericii și treburile politice armenești – căci armenii deși n-aveau atunci țară făceau planuri de viitor și se constituiau în partide și partidulețe" [Acterian, 1992: 7].

Mîndria de a fi armean transpare și din portretele pe care Arșavir Acterian le realizează unor membri marcanți ai comunității armene din România. Numele lui H. D. Siruni este asociat cu erudiția; scriitorul admiră la Siruni „o memorie colosală, o dragoste de cultură și de oameni nesfîrșită. Lucid, caustic, plin de umor, binevoitor, politicos, ferit să i se recunoască truda care I se elogiază cu întîrziere, e adevărat, și cam trufaș, cam lăudăros, dar totodată și modest" [Acterian, 2008 (Jurnal): p.194]. *Manualul întîmplărilor* al lui Ștefan Agopian îl impresionează prin vastele referințe culturale, prin metaforele „nu lipsite de plasticitate, nostime și cu picățele. E și ceva din Bulgakov (dramaturgul și romancierul) în

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)

această proză agopianică, nu lipsită de fantezie şi spirit de arătoşenie; pot spune că m-am regalat" [Acterian, 2008: 108], notează în *Jurnal în căutarea lui Dumnezeu*. Poate că cele mai multe pagini îi sunt dedicate scriitorului Bedros Horasangian, despre care scrie în volumul menționat, observînd „verva lui ironic, emoționant de lirică atunci cînd e cazul, corosivă cînd trebuie" [Acterian, 2008: 136], în paginile lui Horasangian identificînd felul în care „ludicul, caraghioslîcul se împletește cu tragicul" [Acterian, 2008: 136], asemănîndu-l cu Caragiale prin nota comică, deosebindu-l, totuși, de dramaturgul roman prin tușele dramatice, ironice pe alocuri. Admirația față de Bedros Horasangian e mărturisită direct, simplu și eficient: „Bedros Horasangian are un scris care-mi merge la inimă: simplu, sobru, fără metafore inutile […] dintr-o viziune tragică a unui om uimit de tot ce vede și i se întîmplă în scurta-i apariție în lume."[Acterian, 2008: 164].

Concluzii

Identitatea lui Arșavir Acterian se construiește din paginile jurnalului și ale scrierilor sale de tip memorialistic, respectînd principiul fragmentarității, specific tipului de scriere pentru care optează. Personalitatea scriitorului poate fi decelată printre rînduri, dincolo de notațiile diaristice care reconstruiesc imaginea unui secol tulbure, din afirmațiile sale, din observațiile sale asupra epocii, din permanenta pendulare între Sine și alteritate.

Imaginea scriitorului se dezvăluie în trepte, trecînd de la perioada tinereții, dominată de dorința de a fi acceptat, de a face parte dintr-o generație ale cărei valori de împărtășește și le promovează, la cea a maturității, în care scriitorul devine conștient de identitatea sa etnică, văzută ca un factor definitoriu al evoluției sale, identitate care îl determină să cunoască istoria poporului său, a comunității armenești, pentru a se cunoaște pe sine însuși.

Aflat de-a lungul întregii sale vieți între lipsa și nevoia de Absolut, scriitorul își circumscrie identitatea într-o cheie a unei perpetue sciziuni româno-armene, al cărei posibil răspuns îl constituie identitatea sa de intelectual, care conciliază poziția sa etnică și cea națională.

BIBLIOGRAPHY

1. Acterian, Arșavir, *Intelectualitatea interbelică între ortodoxie și tradiționalism*, București: Vremea, 2008.
2. Acterian, Arșavir, *Jurnal (1929-1945/1958-1990)*, București: Humanitas, 2008.
3. Acterian, Arșavir, *Jurnal în căutarea lui Dumnezeu*, Iași: Institutul European, 1994.
4. Acterian, Arșavir, *Privilegiați și năpăstuiți*, Iași: Institutul European, 1992.
5. Ciocea, Mălina, *Securitatea culturală. Dilema identității în lumea globală*, București: Tritonic, 2009.
1. Cormoș, Viorica-Cristina, *Migrație și Identitate. Schimbări identitare, colective și individuale, ca urmare a migrației internaționale*, Suceava: Universittea „Ștefan cel Mare", 2011.
2. Deleuze, Gilles, Guattari, Felix, *Kafka. Pentru o literatură minoră*, București :Art, 2007.
3. Deleuze, Gilles, Guattari, Felix, *Mii de platouri*, București:. Art, 2013.
4. Doinaș, Ștefan Augustin, *Eu și celălalt*, în revista *Secolul 21 – Alteritate* , nr. 1-7/2002, p. 8-12.
5. Doinaș, Ștefan Augustin, *Fragmente despre alteritate*, în revista *Secolul 21 – Alteritate* , nr. 1-7/2002, p. 23-27.
6. Le Rider, Jacques, *Modernitatea vieneză și crizele identității*, Iași: Universitatea „Al.I.Cuza", 1995.
7. Luca, Sabina-Adina, *Identitatea socioculturală a tinerilor*, Iași: Institutul European, 2010.

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)

8. Mihăieș, Mircea, *Cărțile crude. Jurnalul intim și sinuciderea*, Iași: Polirom, 2005.
9. Scarpetta, Guy, *Elogiu cosmopolitismului*, Iași: Polirom, 1997.
10. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, București: Univers, 2001.
11. Vulcănescu, Mircea, *„Tânăra generație". Crize vechi în haine noi. Cine sunt și ce vor tinerii români?*, București: Compania, 2004.

BDD-A30549 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:01:36 UTC)